

Bruksela, 16 czerwca 2023 r.
(OR. en)

10607/23

Międzyinstytucjonalne numery
referencyjne:
2023/0076(COD)
2023/0077(COD)

ENER 358
ENV 687
CLIMA 304
COMPET 621
CONSOM 232
FISC 126
CODEC 1123

NOTA

Od:	Komitet Stałych Przedstawicieli (część I)
Do:	Rada
Nr dok. Kom.:	7435/23 +ADD1 7440/23 +ADD1
Dotyczy:	Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 1227/2011 i (UE) 2019/942 w celu poprawy ochrony Unii przed manipulacją na hurtowym rynku energii Wniosek dotyczący ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY zmieniającego rozporządzenia (UE) 2019/943 i (UE) 2019/942 oraz dyrektywy (UE) 2018/2001 i (UE) 2019/944 w celu udoskonalenia struktury unijnego rynku energii elektrycznej – Podejście ogólne

I. WPROWADZENIE

1. W dniu 14 marca 2023 r. Komisja przedstawiła wnioski dotyczące rozporządzenia mającego na celu poprawę struktury unijnego rynku energii elektrycznej oraz rozporządzenia mającego na celu poprawę ochrony Unii przed manipulacją na hurtowym rynku energii (REMIT).

2. Wnioski te powstały jako reakcja na bardzo wysokie ceny i zmienność na rynkach energii elektrycznej obserwowane w latach 2021 i 2022 i opierają się na trzech filarach – ochronie konsumentów, zwiększeniu stabilności i przewidywalności kosztów energii, a tym samym przyczynieniu się do zwiększenia konkurencyjności gospodarki UE, oraz pobudzeniu nowych inwestycji w energetykę.

II. AKTUALNA SYTUACJA

1. W drugiej połowie marca 2023 r. prezydencja szwedzka rozpoczęła negocjacje w sprawie tych wniosków na forum Grupy Roboczej ds. Energii. Na podstawie wyników tych dyskusji prezydencja przedłożyła 5 zmian zarówno rozporządzenia w sprawie struktury rynku energii elektrycznej, jak i REMIT.
2. W ostatnich miesiącach prace nad obydwoma wnioskami były prowadzone w sposób przyspieszony; omówili je również ministrowie na posiedzeniu Rady ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii (Energia) w dniu 28 marca 2023 r. w Brukseli, co posłużyło za wskazówkę do dalszych prac.
3. Wnioski zostały również omówione na forum Komitetu Stałych Przedstawicieli w dniu 31 maja, ze szczególnym naciskiem na dwukierunkowe kontrakty różnicowe, ogłoszenie regionalnego lub ogólnounijnego kryzysu związanego z cenami energii elektrycznej i mechanizmy zdolności wytwórczych. Komitet udzielił prezydencji wskazówek politycznych i określił kierunek dalszych prac.
4. Aktualna piąta zmieniona wersja przedstawiona w dok. 10605/23 i 10606/23 powinna posłużyć za podstawę podejścia ogólnego. Nowy tekst oznaczono **podkreśleniem i wytłuszczeniem**, a fragmenty usunięte – symbolem [...]. Tekst z poprzednich zmienionych wersji oznaczono **wytłuszczeniem**, a fragmenty usunięte – symbolem [...].

III. PRACE W PARLAMENCIE EUROPEJSKIM I INNYCH ORGANACH UNIJNYCH

1. W Parlamencie Europejskim obydwoma wnioskami zajmuje się Komisja Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE). Sprawozdawcą w odniesieniu do rozporządzenia w sprawie struktury rynku energii elektrycznej został Nicolás González Casares (S&D, Hiszpania), a w odniesieniu do REMIT – Maria da Graça Carvalho (PPE, Portugalia). Parlament powinien przyjąć oba sprawozdania we wrześniu 2023 r.
2. Europejski Komitet Ekonomiczno–Społeczny ani Europejski Komitet Regionów nie przedstawiły jeszcze swoich opinii na temat wniosków.

IV. NAJWAŻNIEJSZE ELEMENTY KOMPROMISOWEJ PROPOZYCJI PREZYDENCJI

1. Państwa członkowskie poparły sposób, w jaki debata na forum Komitetu Stałych Przedstawicieli i dyskusje na forum Grupy Roboczej ds. Energii zostały uwzględnione w dalszych pracach nad czterema zmienionymi wersjami obu przedmiotowych wniosków.
2. Ze względu na pewność i jasność prawa art. 2 i 3 proponowanego rozporządzenia w sprawie struktury rynku energii elektrycznej, które zmienia dyrektywy (UE) 2018/2001 i (UE) 2019/944, zostaną oddzielone od tego rozporządzenia i staną się odrębną dyrektywą. Jest to dostosowanie prawne i techniczne, które nie ma wpływu na istotne przepisy zawarte w tych wnioskach.
3. Najważniejsze zmiany można pokrótce przedstawić w następujący sposób:

w odniesieniu do rozporządzenia w sprawie struktury rynku energii elektrycznej:

1. W art. 7a rozporządzenia produkt wygładzający profil zapotrzebowania, który może być zamawiany i uruchamiany przez państwa członkowskie w celu zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną w godzinach szczytu, został powiązany z art. 66a dyrektywy określającej sposób ogłoszenia regionalnego lub ogólnounijnego kryzysu związanego z cenami energii elektrycznej. Stosowanie tego produktu jest ograniczone do kryzysu związanego z cenami na podstawie art. 66a ust. 2.

2. Zgodnie z art. 7b rozporządzenia dane pochodzące ze specjalnych urządzeń pomiarowych mogą być wykorzystywane przez operatorów systemów przesyłowych (OSP) i operatorów systemów dystrybucyjnych (OSD) wyłącznie za zgodą odbiorcy końcowego. W przypadku gdy odbiorca końcowy nie posiada inteligentnego licznika lub jeżeli inteligentny licznik odbiorcy końcowego nie dostarcza danych niezbędnych do świadczenia usług w zakresie odpowiedzi odbioru lub elastyczności, OSP i OSD akceptują dane pochodzące ze specjalnego urządzenia pomiarowego, o ile są dostępne.
3. W art. 8 rozporządzenia określono, że do dnia 1 stycznia 2026 r. czas zamknięcia bramki dla międzyobszarowego rynku dnia bieżącego ma przypadać najwcześniej 30 minut przed czasem rzeczywistym. Organ regulacyjny danego państwa członkowskiego może jednak przyznać odstępstwo od tego wymogu na wniosek właściwego OSP, najpóźniej do dnia 1 stycznia 2029 r., z zastrzeżeniem oceny skutków i planu działania mającego na celu skrócenie czasu zamknięcia bramki dla międzyobszarowego rynku dnia bieżącego do 30 minut. Odstępstwo to może zostać przedłużone maksymalnie o trzy lata, z zastrzeżeniem zmienionego planu działania i oceny skutków. Nie później niż dnia 1 stycznia 2032 r. czas zamknięcia bramki dla międzyobszarowego rynku dnia bieżącego ma przypadać najwcześniej 30 minut przed czasem rzeczywistym.
4. Jeżeli chodzi o art. 9 rozporządzenia, wdrożenie regionalnych wirtualnych centrów podlega obecnie ocenie skutków. Po dokonaniu tej oceny Komisja przyjmie akt wykonawczy wdrażający strukturę unijnego rynku terminowego opartego na regionalnych wirtualnych centrach i wspieranego co najmniej długoterminowymi prawami przesyłowymi wydanymi przez OSP. Ten akt wykonawczy zawiera między innymi metodykę określania zakresu geograficznego regionalnych wirtualnych centrów oraz metodykę obliczania cen referencyjnych dla regionalnych wirtualnych centrów.
5. W odniesieniu do art. 19 rozporządzenia wyjaśniono, że rekompensata wynikająca ze zmniejszenia zdolności połączeń wzajemnych dla operatorów elektrowni wytwarzających energię elektryczną z morskich źródeł odnawialnych na morskim obszarze rynkowym dotyczy operatorów elektrowni bezpośrednio połączonych z co najmniej dwoma obszarami rynkowymi. Rekompensata ta nie przekracza całkowitego dochodu z ograniczeń wygenerowanego na połączeniach wzajemnych między odnośnymi morskimi obszarami rynkowymi w ujęciu rocznym.

6. Zgodnie z art. 19a rozporządzenia państwa członkowskie wspierają upowszechnianie umów zakupu energii elektrycznej (PPA) przez usuwanie nieuzasadnionych barier oraz nieproporcjonalnych lub dyskryminujących procedur lub opłat. Wyjaśniono również, że instrumenty propagujące korzystanie z umów PPA mogą obejmować między innymi wspierane przez państwo programy gwarancji po cenach rynkowych, gwarancje prywatne lub ułatwianie łączenia popytu na umowy PPA.
7. W odniesieniu do art. 19b rozporządzenia wyjaśniono, że dwukierunkowe kontrakty różnicowe mają zastosowanie do nowych inwestycji nakierowanych na rozbudowę, zwiększenie zdolności wytwórczych lub przedłużenie okresu eksploatacji istniejących jednostek wytwarzania energii. Aby uwzględnić projekty, które są obecnie w przygotowaniu w państwach członkowskich, dodano odpowiedni okres przejściowy, tj. przepisy niniejszego artykułu będą miały zastosowanie wyłącznie do kontraktów w ramach systemów bezpośredniego wsparcia cen w odniesieniu do nowych inwestycji w wytwarzanie zawartych po trzech latach od daty wejścia w życie omawianego rozporządzenia. Okres przejściowy dla morskich aktywów hybrydowych połączonych z co najmniej dwoma obszarami rynkowymi ustala się na pięć lat. Jeżeli chodzi o podział dochodów wynikających z kontraktów różnicowych, osiągnięcie właściwej równowagi między przyznaniem państwom członkowskim elastyczności a zwrotem przychodów odbiorcom końcowym jest delikatną kwestią. Utrzymano podstawową zasadę, zgodnie z którą dochody są rozdzielane między odbiorców końcowych, ale państwa członkowskie mogą również wykorzystywać je do finansowania kosztów systemów bezpośredniego wsparcia cen lub inwestycji mających na celu zmniejszenie kosztów energii elektrycznej ponoszonych przez odbiorców końcowych. Udział dochodów przekazywanych odbiorcom końcowym będącym przedsiębiorstwami nie przekracza łącznego udziału w zużyciu energii elektrycznej wszystkich przedsiębiorstw. Redystrybucja pozostaje również bez uszczerbku dla zasad pomocy państwa określonych w art. 107 i 108 TFUE. Ponadto uwzględniono wyłączenie dla małych instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych i dla projektów demonstracyjnych.
8. W odniesieniu do przepisów rozporządzenia dotyczących elastyczności:
 - ogólnie rzecz biorąc, wzmocniono i doprecyzowano powiązania między przepisami dotyczącymi elastyczności zawartymi w art. 19c–19f;

- w art. 19c rozporządzenia doprecyzowano treść sprawozdania dotyczącego potrzeb w zakresie elastyczności systemu i wyjaśniono w nim, że organ lub podmiot wyznaczony przez państwo członkowskie inny niż krajowy organ regulacyjny może przyjąć sprawozdanie oraz że może on zwrócić się do OSP i OSD o dostarczenie danych. Należy uwzględnić europejską ocenę wystarczalności zasobów oraz krajowe oceny wystarczalności. Ponadto w sprawozdaniu ocenia się co najmniej bariery dla elastyczności rynku i proponuje się odpowiednie środki łagodzące;
- w art. 19d rozporządzenia orientacyjny cel krajowy dotyczy obecnie elastyczności niezwiązanej z kopalnymi źródłami energii i opiera się na sprawozdaniu zgodnym z art. 19c. Państwa członkowskie przed przedłożeniem pierwszego sprawozdania mogą również określić wstępne cele orientacyjne;
- zgodnie z art. 19e rozporządzenia państwa członkowskie mogą stosować systemy wsparcia elastyczności niezwiązanej z kopalnymi źródłami energii obejmujące płatności za dostępne zdolności wytwórcze, w przypadku gdy inwestycje w elastyczność niezwiązaną z kopalnymi źródłami energii są niewystarczające do osiągnięcia orientacyjnego celu krajowego określonego w art. 19d. Nie uniemożliwia to państwom członkowskim realizacji ich orientacyjnych celów za pomocą innych środków.

9. W odniesieniu do mechanizmów zdolności wytwórczych państwa członkowskie wyraziły potrzebę usprawnienia procedury ich zatwierdzania. Aby rozwiązać obawy państw członkowskich, dodano klauzulę przeglądową, tak aby Komisja przedłożyła nie później niż miesiąc po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia szczegółowe sprawozdanie oceniające możliwości usprawnienia i uproszczenia procedur przewidzianych w rozdziale IV. W tym kontekście Komisja w stosownych przypadkach zwraca się do agencji o zmianę metodyki oceny wystarczalności zasobów na poziomie europejskim. Ponadto nie później niż trzy miesiące po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia Komisja w stosownych przypadkach przedstawia wnioski mające na celu uproszczenie procesu oceny mechanizmów zdolności wytwórczych.

10. Nadal w odniesieniu do mechanizmów zdolności wytwórczych państwa członkowskie w trakcie negocjacji zwracały się o usunięcie ich tymczasowego charakteru i odniesienia do mechanizmów zdolności wytwórczych jako środka ostatecznego. Niezależnie od konieczności ograniczenia zakłóceń konkurencji i rynku wewnętrznego w proponowanych tekstach stwierdzono, że mechanizmy zdolności wytwórczych mogą odgrywać ważną rolę w zapewnianiu wystarczalności zasobów, w szczególności podczas przechodzenia na system bezemisyjny. W tym kontekście tekst wprowadza możliwość zwrócenia się do Komisji o ograniczone rozszerzenie odstępstw od limitu emisji CO₂ w mechanizmach zdolności wytwórczych z powodu problemów z bezpieczeństwem dostaw.
11. W art. 64 rozporządzenia, art. 66 dyrektywy i w motywie 53b przyznano Estonii, Łotwie i Litwie nowe odstępstwa w odniesieniu do ich rynków bilansujących. Ze względu na swoją zależność od rosyjskiego obszaru synchronicznego w zakresie zarządzania częstotliwościami kraje bałtyckie nie były jeszcze w stanie stworzyć własnego funkcjonującego rynku bilansującego. Rosyjska wojna napastnicza zwiększyła ryzyko bezpieczeństwa dostaw w krajach bałtyckich. W związku z tym, aby umożliwić rozwój ich własnego rynku bilansującego i połączenie z Europą kontynentalną, kraje bałtyckie będą przez pewien czas zwolnione z niektórych wymogów mających zastosowanie do istniejących rynków bilansujących.
12. W art. 66 i odpowiadającym mu motywie 53g wprowadzono odstępstwa dla Cypru od art. 40 ust. 4 i art. 54 ust. 2 do czasu połączenia systemu przesyłowego na Cyprze z systemami przesyłowymi innych państw członkowskich za pośrednictwem połączeń wzajemnych.
13. W odniesieniu do przepisów dyrektywy dotyczących odbiorców:
 - w motywie 46 wyjaśniono, że odbiorcy powinni mieć możliwość posiadania więcej niż jednego punktu pomiarowego i rozliczeniowego objętego jednym punktem przyłączenia dla ich terenu. W tym przypadku państwom członkowskim zapewniono większą elastyczność w określaniu tych zasad na szczeblu krajowym. Ponadto dodano możliwość stosowania inteligentnych systemów pomiarowych, które mogą bezpośrednio obejmować więcej niż jeden punkt pomiarowy;

- w art. 11a i motywie 44 dodano, że państwa członkowskie mają możliwość zwolnienia dostawców, którzy oferują jedynie umowy z ceną dynamiczną, z obowiązku oferowania umów na czas określony w cenach stałych, pod warunkiem że nie ma to negatywnego wpływu na konkurencję i zachowany zostaje wystarczający wybór umów na czas określony w cenach stałych;
- w art. 15a i motywie 51 dotyczącym dzielenia się energią wyjaśniono obowiązki w zakresie bilansowania między aktywnymi odbiorcami. Ponadto wszystkie określone prawa i obowiązki konsumentów mają zastosowanie do odbiorców końcowych zaangażowanych w systemy dzielenia się energią. Wyjaśniono też, że pojęcie dzielenia się energią pozostaje bez uszczerbku dla mających zastosowanie przepisów krajowych dotyczących udzielania zezwoleń dostawcom;
- w art. 27a i motywie 48 wyjaśniono, że omawiana dyrektywa nie koliduje z istniejącymi systemami dostawców z urzędu. Zgodnie z powyższym, w przypadku gdy przed wejściem w życie omawianej dyrektywy państwo członkowskie wyznaczyło już dostawcę z urzędu, nie jest konieczne przeprowadzenie nowej procedury wyznaczania dostawcy z urzędu. Ponadto można wyznaczyć dostawcę z urzędu przed upadłością dostawcy lub w momencie ogłoszenia przez niego upadłości;

- w art. 66a i motywie 53 Radzie przyznano większą swobodę proceduralną w zakresie decydowania o wystąpieniu kryzysu związanego z cenami energii elektrycznej. Rada, działając na wniosek Komisji, powinna określić w drodze decyzji wykonawczej, kiedy występuje regionalny lub ogólnounijny kryzys związany z cenami energii elektrycznej, a decyzja powinna również określać okres jej ważności, który może wynosić do jednego roku. W odniesieniu do czynników progowych zgodnie z wnioskiem Komisji zostały zasadniczo zachowane kryteria rynku hurtowego, ale przy obliczaniu bardzo wysokich cen wprowadza się możliwość wyłączenia okresów nietypowo wysokiego poziomu cen. Jednocześnie uelastyczniono kryteria rynku detalicznego, częściowo poprzez wprowadzenie przedziału poziomu gwałtownego wzrostu cen detalicznych energii elektrycznej, częściowo zaś poprzez skrócenie perspektywicznej oceny długości utrzymywania się tych cen z sześciu miesięcy do trzech miesięcy. Ponadto dodano mechanizm przedłużania regionalnego lub ogólnounijnego kryzysu cenowego, który to mechanizm będzie przedmiotem oceny przeprowadzanej przez Komisję i wniosku Komisji;
- w odniesieniu do okresu transpozycji dyrektywy zachowano ogólną zasadę sześciu miesięcy, zgodnie z wnioskiem Komisji. W art. 4 dotyczącym swobodnego wyboru dostawcy oraz w art. 15a dotyczącym dzielenia się energią wprowadzono jednak okres dwudziestu czterech miesięcy, aby ułatwić państwom członkowskim procesy wdrażania.

w odniesieniu do REMIT:

- a) W art. 2 pkt 20a i motywie 10 na wniosek kilku delegacji dodano definicję „księgi zleceń” w celu doprecyzowania wniosku.
- b) W art. 4a i 9a oraz w motywach 11 i 12 dotyczących platform informacji wewnętrznych i zarejestrowanych mechanizmów sprawozdawczych dodano, że w niektórych przypadkach agencja powinna być uprawniona do cofnięcia zezwolenia. Ponadto Komisja została upoważniona do przyjmowania aktów wykonawczych w celu dalszego doprecyzowania wdrażania przepisów dotyczących platform informacji wewnętrznych i zarejestrowanych mechanizmów sprawozdawczych. Co za tym idzie, artykuły te będą miały zastosowanie dopiero po przyjęciu przez Komisję odpowiednich aktów wykonawczych.
- c) W art. 9 i motywie 18a zmieniono wymóg dotyczący uczestników rynku w Unii, którzy mają miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie trzecim. Obecnie – aby zapewnić państwom członkowskim większą jasność – wymaga się od tych uczestników rynku wyznaczenia przedstawiciela w tym państwie członkowskim, w którym prowadzą działalność, zamiast zgłaszania siedziby.
- d) W odniesieniu do art. 13 ACER może wykonywać swoje uprawnienia w jurysdykcji państw członkowskich, chyba że krajowy organ regulacyjny sprzeciwi się temu ze względu na to, że formalnie wszczął lub prowadzi dochodzenie w sprawie tych samych faktów lub przeprowadził dochodzenie w sprawie tych samych faktów i ustalił istnienie lub brak naruszenia. ACER informuje przedtem krajowy organ regulacyjny i inne zainteresowane organy. ACER może wykonywać swoje uprawnienia, jeżeli krajowy organ regulacyjny nie podejmuje niezbędnych środków w celu zastosowania się do wniosku ACER w przypadkach mających skutki transgraniczne. Po zakończeniu dochodzenia ACER sporządza sprawozdanie z dochodzenia, w którym przedstawia swoje ustalenia.

- e) W art. 13 dodano również, że agencja może wykonywać swoje uprawnienia, bez uszczerbku dla ust. 3a, jeżeli właściwy krajowy organ regulacyjny zwróci się do niej o wykonanie jego uprawnień w odniesieniu do działań mających skutki transgraniczne.
- f) W art. 13a dotyczącym przeprowadzanych przez ACER kontroli na miejscu wyjaśniono, że kontrole te są przygotowywane i przeprowadzane w ścisłej współpracy i koordynacji z organami krajowymi. Uprawnienia ACER do przeprowadzania kontroli na miejscu zostały doprecyzowane w celu zapewnienia większej jasności. Dodano również, że kontrole na miejscu w obiektach prywatnych nie mogą być przeprowadzane bez uprzedniej zgody organu sądowego.
- g) Art. 13c dotyczący gwarancji proceduralnych w sprawie dochodzeń prowadzonych przez ACER został wzmocniony poprzez szczegółowe określenie prawa osób, wobec których prowadzone jest dochodzenie, do zgłaszania uwag na temat dotyczących ich faktów przed przyjęciem przez ACER sprawozdania z dochodzenia zgodnie z art. 13.
- h) W art. 16b wyjaśniono, że wytyczne i zalecenia agencji nie są wiążące oraz że agencja nie będzie w stanie publikować informacji o tym, że krajowy organ regulacyjny nie stosuje się do tych wytycznych lub zaleceń.
- i) W art. 18 i motywie 18 wprowadzono zmiany w celu zapewnienia spójniejszego stosowania administracyjnych kar pieniężnych we wszystkich państwach członkowskich. W tym celu dodano wykaz kryteriów określających te administracyjne kary pieniężne oraz ich wysokość. Ponadto państwom członkowskim zapewniono większą elastyczność poprzez wprowadzenie możliwości ustalania niższych kar pieniężnych, które będą określone indywidualnie dla każdego przypadku. Dodano również procedury stosowane w przypadkach, w których system prawny państwa członkowskiego nie przewiduje administracyjnych kar pieniężnych.

V. PODSUMOWANIE

1. W związku z powyższym Rada proszona jest o przeanalizowanie tekstów kompromisowych prezydencji zawartych w dok. 10605/23 i 10606/23, rozwiązanie wszelkich nierozstrzygniętych kwestii, które mogą pojawić się podczas posiedzenia, oraz osiągnięcie porozumienia w sprawie podejścia ogólnego Rady z myślą o zbliżających się negocjacjach z Parlamentem Europejskim.
-